

Naim Efendi- (Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Kiralık Konak" Romanı) **Uyumlu**

Karakter Naim Efendi, ailesine özellikle torunlarına oldukça düşkün ahbabları arasında sohbet ve ziyafete düşkün yaşlı bir ihtiyardır. Temiz ve düzenli İstanbul beyefendisi kıyafetleriyle dikkat çeken Naim Efendi oldukça duygusal bir ruhsal yapıya sahiptir. Torunlarının, kızının ve damadının Avrupai tarza yakınlığına, özentiliklerine boyun eğmek zorunda kalan Naim Efendi, herkese karşı saf bir kalple iyilik gösterir. Toplumsal değişme ve evdeki değişmeye karşı kadercı bir bakış açısı gösteren dedenin etrafına parası yetmez olunca konak kiralığa çıkar. Fakat kimse tarafından kiralanmaz. Naim Efendi hem torunlarının hem de kendi derdinden hasta yataklarına düşecek kadar hassas biri olduğu için yine sessiz kalarak yaşananları ölüm döşeğinden izler.

Aktiviteler Bütün çocukluğu, gençliği konakta geçen Naim Efendi, kalabalık bir ailenin eşrafı olmasıyla birlikte kendisi de eğlenceleri, yemekleri, sohbetleri pek sevmektedir. Hayatın koşturmacası içinde daha çok konaktaki odasında genellikle dinlenerek rahatına kavuşur. Kardeşi Selma, yeğeni Hakkı Celis, kızı Sakine ve damadı ile sohbetlerde bulunur. Seniha'ya kırıldıktan sonra zaten kalbi fazla dayanamaz ve yataklara düşer.

ÖRNEK ANILAR

Çekingen Naim Efendi çekingen kişilik özellikleri ile kızıp bağırılmayan daha çok insanların istediklerine iyimser tavırla yaklaşan uyumlu biridir. Konakta herkesin kendi işine bakması ve Naim Efendiyi saymaması üzerine dahi bir şey demek yerine kendi kendine üzüldüğü durur: "Gönlü öyle derin bir gurbet acısıyla doldu ki az kalsın, gözlerinden yaşlar boşanacaktı. Naim Efendi, kendi evi üzerindeki hâkimiyetinin ne kadar sarsıldığını, ne kadar hiçe indiğini en ziyade bugün ve bu saatte hissetti ve kendi konağı içinde kendi çocukları arasında varlığını o kadar yabancı buldu. Gönlü öyle derin bir gurbet acısıyla doldu ki az kalsın, gözlerinden yaşlar boşanacaktı."

İçten/Dürüst Duygularında herhangi bir art niyet veya olumsuzluk taşımayan herkesi kendi gibi gören Naim Efendi içten ve samimi olmasıyla dönemin şartlarına ayak uyduramaz. Konak ahali konaktan dağılıp göçerken Naim Efendinin kayıtsız kalması insanlara duyduğu büyük saygıdan ileri gelir. Torunun umarsızca yaşayışı hakkında bile düşüncelerini saklar: "Bir şeye daha memnun oluyorum; diyordu. Dikkat ediyor musun bilmem. Eskisi gibi olur olmaz kimselerle de düşüp kalkmıyor. O Nuriye Hanımlar, o Belkıs Hanımlar, Cemil'in o münasebetsiz arkadaşları, etrafından çekilir gibi oldular."

İradesiz Yaş olarak konaktaki herkesten büyük olmasına rağmen bir otorite varlığı gösteremeyen Naim Efendi, geri planda kalmayı tercih ederek daha iradesi zayıf bir görünüş sergiler. Özellikle kendisini düşünceleri yöneten Selma Hanımı dinlemesi dışında damadı hatta kızı dahi Naim Efendiyi yönetir hale gelirler: "Naim Efendi, evvela damadı, sonra torunları sayesinde daha nelere alışmıştı... Biçare adam, kızı evlendiği günden beri, aşağı yukarı yirmi senedir, her gün bir eski itiyada veda etmekten ve her gün yeni bir mecburiyete katlanmaktan başka bir şey yapmıyor. Ne Cihangir'deki konağında, ne Kanlıca'daki yalısında ihtiyar ve yorgun vücudunu dinlendirecek bir köşecik kalmıştır."

Ailesine Düşkün Evlendikten sonra bile kız kardeşi Selma Hanım'ın sözlerine önem veren Naim Efendi, damadı ile de kızı ile de fikir alışverişinde bulunur. Yaşadığı toplumun değerlerine her ne kadar ters gelse de Naim Efendi ailesine bilhassa da torunlarına oldukça düşkündür. Sevgisi onu isteklerine boyun eğmeye, bütün aykırı davranışlarını kayıtsız kabullenmeye kadar götürür: "Naim Efendi, Cemil ve Seniha için yalnız bir büyükbaba değil, bir nine, bir birader ve bir hemşireydi. Hele Seniha'yı adeta coşkunlukla, adeta aşkla seviyordu."

Duygusal Aileyi bir arada tutmak, herkesin iyi olması için çabalamak ve torununun mürvetini görmek isterken hayatı tam tersi bir hal alır. Naim Efendi gayet akıllı başında bir büyük olarak henüz gencecik olan torununun Faik ile olan gayri meşru ilişkisine çözüm aramak yoluna düşerken torunu tarafından azarlanır. En sevdiği torununun kendisine söylediği ağır sözler karşısında Naim Efendi ağlar: "Ve gözlerinden iri, berrak iki yaş damlası yanaklarının üzerinde yavaş yavaş gezindikten sonra, ağır ve hazin, sakalının beyaz kılları arasına karıştı, gitti."

Uyumlu Naim Efendi kendi çevresinde herkesi dinleyen geçimli, uyumlu bir ihtiyardır. Başta yardımsever olmasıyla da insanlara karşı sevgi, saygı ve hürmeti ile gelişen düşünceleri daha sonra devrin de şartlarına ayak uyduracak düşünce halini alır: "Naim Efendi, Sağ olsun diyordu, hemşire kendini hala eski devirlerde zannediyor. Kıyafetler gibi ruhlar da değişti. Büyüklere eski itaat, eski hürmet nerede, kimde var? Bizim gördüğümüz terbiyedeki insanlarla şimdi alay ediyorlar. Belki hakları da var, her eski şey biraz acayıptır, çocuklarımızın çocuklarını kendimize uydurmaya çabalamak ne beyhude! Onlar, her şeyden evvel, zamanın icabatına uymaya mecburdurlar."

Alaturka Ne kadar sessiz sakin bir adam olsa da Naim Efendinin düşünceleri, hayalleri hep eski adetlerine yöneliktir. Torununa daha iyi eğitilmesi için Lehistanlı bir kadın tuttuktan sonra dahi torunun şımarık özgür bir

kız olup çıkıvermesine anlam veremez. Borçlar yüzünden konağın satılması durumu meydana çıkınca da eski hatıralarını silmemek adına satmaya razı olamaz : “Bilmem neden, yalıyı satmaya bir türlü razı olamıyorum, dedi. Mütaleatınız (Düşünceleriniz) doğru olabilir; fakat, bence acayip bir his meselesidir. Çemberlitaş'taki arsanın getireceği para ile hiç olmazsa bir müddet daha oyalamak kabil değil mi?”